

POLITIETS
SIKKERHETSTJENESTE

Postboks 4773 Nydalen
0421 OSLO
post@pst.politiet.no
Tlf.nr. 23 30 50 00
Faksnr. 23 30 51 20
Besøksadresse:
Nydalen allé 35

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:
Vår ref.: 18/11740-4
Dato: 11. april 2019

Høring - forslag til endringer i straffeloven mv. (avvergingsplikt, tvangsekteskap, skyting mot politiet m.m)

Vi viser til høringsbrev av 17. desember 2018.

Høringen gjelder blant annet endringer i avvergingsplikten, skjerpet straff for skyting mot politiet og et eget straffebud mot fratakelse av tjenestevåpen. Det foreslås også et forsterket vern av offentlige tjenestemenn på andre måter. Videre er det foreslått unntak fra foreldelse av straffansvar og idømt straff for lovbrudd som har hatt døden til følge og endringer i straffebudet om krenkelse av representant for fremmed stat.

Politiets sikkerhetstjeneste (PST) har merknader til høringen hva gjelder forslaget om utvidelse av avvergingsplikten i straffeloven § 196 til også å gjelde straffeloven §§ 131 og 133 om terrorhandlinger og terrorforbund og endringer i straffeloven § 184 om krenkelse av representant for fremmed stat. Videre vil vi knytte noen merknader til tiltalekompetanse for straffeloven § 184, som ikke er omhandlet i høringen.

Endringer i straffeloven § 196

Straffeloven § 196 fastsetter en straffesanksjonert avvergingsplikt. De straffbare handlingene som omfattes av avvergingsplikten er uttømmende oppregnet i straffeloven § 196 første ledd. Det foreslås nå å innlemme straffeloven §§ 131 og 133 i oppregningen i § 196.

PST støtter forslaget. Departementet viser til at endringen er av pedagogisk karakter da for eksempel en terrorhandling også er drap og avvergeplikten allerede gjelder for drap. For PST vil endringen ha praktisk betydning da vi i dag i samhandlingen med eksempelvis kommunale etater blir møtt med at taushetsplikten er til hinder for varsling av terrorrelaterte bekymringer og at avvergeplikten ikke gjelder da de terrorrelaterte straffebudene ikke er oppregnet i straffeloven § 196.

Etter lovforslaget utvides avvergeplikten til kun å omfatte terrorhandling og terrorforbund. Departementet viser til at de ulike formene for forberedelseshandlinger og medvirkningshandlinger i straffeloven kapittel 18 neppe bør utløse en avvergeplikt. PST understreker at alle handlinger som rammes av straffebudene i straffeloven kapittel 18 er svært samfunnsskadelige, og PST bemerker at det er viktig for tjenesten å få tidlig varsling om personer som er i en forberedelsesfase til terrorhandlinger eller som kan være medvirkere til terrorhandlinger.

PST er for øvrig enig i at ordlyden i § 196 bør endres fra «en straffbar handling eller følgene av den» til det mere presise «et lovbrudd eller følgene av det».

Endringer i straffeloven § 184

Straffeloven § 184 omhandler straff for «ordenskrenkelse av fremmed stat», og er blant annet sentral for gjennomføringen av Wien-konvensjonen 18. april 1961 om diplomatisk samkvem.

Det er foreslått å fjerne/endre ordlyden «opptre fornærmelig» i bestemmelsen da æreskrenkelser er avkriminalisert og ytringsfriheten står så sterkt at det reelle anvendelsesområde for et slikt straffansvar er begrenset. Departementet foreslår to alternative forslag til hvordan straffeloven § 184 bør utformes.

I alternativ 1 foreslås det å fjerne ordlyden «opptre fornærmelig» overfor en representant for staten og i alternativ 2 foreslås det å endre ordlyden til «rettstridig krenke» en representant for staten.

Etter PSTs syn bør alternativ 2 benyttes. Vi er enige med departementet i at det kan skade Norges forhold til fremmede stater hvis ordlyden fjernes, samt at en slik kriminalisering tydeliggjør hvordan våre folkerettslige forpliktelser er oppfylt i lovverket.

Departementet foreslår videre å endre bestemmelsen ved å gi representanter for mellomstatlig organisasjon tilsvarende vern som det er for representanter for fremmed stat. Dette vil utvide den krets av personer som vernes av straffeloven § 184, og vil således få betydning for PST ettersom politiloven § 17 b tillegger PST å forebygge og etterforske overtredelser av straffeloven § 184.

Etter vårt syn bør det foretas en nærmere vurdering av hvem som skal bære ansvaret for forebygging og etterforskning av slike saker før det inntas i loven. Det bør også drøftes nærmere hvem som i så fall skal ansees å være «representant» for slike organisasjoner, samt kriterier som må ligge til grunn for å anses som «mellomstatlig organisasjon» i denne sammenheng.

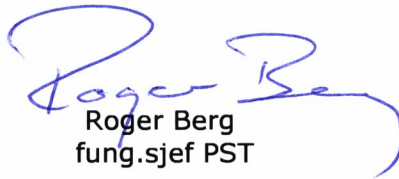
Tiltalekompetanse for straffeloven § 184

I anledning forslaget om endringer i straffeloven § 184 vil PST gjøre departementet oppmerksom på noe som antas å være en mulig feil i lovverket i overgangen fra gammel til ny straffelov hva gjelder straffeloven § 184 og kompetanseregelen i straffeprosessloven § 65.

I straffeloven av 1902 fremgikk forbudet mot krenkelser av fremmed stat i § 95 som stod i kapittel 8. I dagjeldende straffeprosessloven § 65 nr. 2 tillå det riksadvokaten å avgjøre spørsmålet om tiltale når det gjaldt «forbrytelser mot straffeloven kapittel 8...»

Ved ny straffelov ble kapittel 8 til nytt kapittel 17, samtidig som § 184 ble flyttet ut av kapittelet.

Ved samtidig endring i straffeprosessloven ble det i § 65 ikke tatt høyde for at § 184 var flyttet ut av kapittel 17. PST kan ikke se at det i forarbeidene til endringsloven (prop.64 L (2014-2015) tas opp at tiltalekompetansen skulle endres. PST antar at det ikke har vært meningen at tiltalekompetansen for straffeloven § 184 skulle flyttes fra riksadvokaten til politiet uten nærmere drøfting.

Roger Berg
fung.sjef PST